

Sygn. akt: I Cgg 19/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Tadeusz Trojanowski
Protokolant:	Tomasz Chmiel

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2021 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa L. C.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

o naprawienie szkody

- zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 561.525,54 (pięćset sześćdziesiąt jeden tysięcy pięćset dwadzieścia pięć 54/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 marca 2021 roku do dnia zapłaty;
- w pozostałym zakresie powództwo oddala;
- zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 10.800 (dziesięć tysięcy osiemset 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
- nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 34.045,13 (trzydzieści cztery tysiące czterdzieści pięć 13/100) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Tadeusz Trojanowski

Sygn. akt I Cgg 19/20

UZASADNIENIE

Powódka L. C. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ostatecznie kwoty 561 525,54 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty oraz obciążenie pozwanego kosztami postępowania w podwójnej wysokości. W uzasadnieniu wskazała, iż żądanej kwoty dochodzi tytułem odszkodowania za szkody na nieruchomości wywołane prowadzoną przez pozwanego eksploatacją górniczą. Główną szkodą jest wychylenie budynku ponad 35 %. Nadto występują szkody mniejszego kalibru w rodzaju spękań, pęknięć, deformacji; pokrzywienie i odkształcanie terenu. Przed wniesieniem pozwu pozwany proponował ugodę, której warunki były dla powódki nie do przyjęcia.

Pozwany w odpowiedzi wniósł o oddalenie powództwa oraz obciążenie powódki kosztami postępowania. W uzasadnieniu przyznał, iż zachodzi związek pomiędzy działalnością górniczą a szkodami na nieruchomości powódki. Wskazał, iż przed wniesieniem pozwu na jego zlecenie były wyliczane koszty naprawy oraz wartość odtworzeniowa

budynków pomniejszona o stopień naturalnego zużycia. Z wyliczeń tych wynikało, iż łączna wartość odtworzeniowa obydwu budynków wynosi 396536 zł zaś koszty rektyfikacji i remontów łącznie 347278 zł. wobec tego pozwany zaproponował powódce zawarcie ugody polegającej na naprawie szkód poprzez przywrócenie do stanu poprzedniego, na co powódka nie wyraziła zgody. Ostatecznie w toku procesu uznał za prawidłowo wyliczoną kwotę odszkodowania 432258,67 zł (k. 374). W kolejnym piśmie (k. 386) zakwestionował datę od której powódka domaga się zasądzenia odsetek wskazując, iż winny one ewentualnie być zasądzone od dnia ustalenia przez biegłego wysokości szkody .

Sąd ustalił:

Powódka jest właścicielką nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym oraz dwoma budynkami gospodarczymi położonymi w B. przy ul. (...) (ob. ul. (...)) od 19 lipca 2016 roku na mocy spadkobrania (odpis księgi wieczystej k. 14 - 18).

Od roku 2017 na nieruchomości zaczęły ujawniać się szkody górnicze w związku z czym powódka podjęła działania zmierzające do ich naprawienia przez podmiot za to odpowiedzialny. W wyniku oględzin z dnia 31 stycznia 2018 roku ujawniono pęknięcia ścian, sufitów, faset w budynku mieszkalnym; wyczuwalny przechył podłóg drewnianych w kierunku ulicy (...); deformacja stolarki budowlanej drewnianej; zdeformowanie rynien powodujące zalewanie posesji sąsiadującej od strony ul. (...); zdepoziomowanie i deformacja obróbek blacharskich na murze obłożonych blachą trapezową; znaczne pęknięcia posadzki betonowej w budynku gospodarczym wolnostojącym. Ww. uszkodzenia zostały uznane przez pozwanego jako związane z ruchem zakładu górniczego; zaproponowano sposób naprawienia szkody częściowo przez pozwanego (odprowadzenie wody deszczowej zalewającej posesję, uzupełnienie i wyregulowanie obróbek blacharskich – wszystko w trybie pilnym) a częściowo we własnym zakresie. Wartość kosztorysową tych robót określono na 55 47,89 zł. Przewidywany termin naprawy szkód określono na 2019 rok. Prace które wziął na siebie pozwany ostatecznie wykonała na własny koszt powódka. Pozwany kosztów tych nie zwrócił.

Pozwany zaproponował ugode o określonej treści na zawarcie której powódka nie wyraziła zgody. Pismem z 20 marca 2020 roku podtrzymała wszystkie zgłoszone dotychczas szkody a nadto zgłosiła nowe, zauważone w roku 2020 i nadal w jej ocenie postępujące, takie jak spękanie komina wewnątrz łazienki oraz kafli na ścianie; spękania komina na dachu; pęknięcia rur instalacji wodnej wewnątrz budynku; spękania murów oraz tynków zewnętrznych oraz wychylenie budynku gospodarczego. W związku z powyższym wniósł o wypłatę na rzecz powódki odszkodowania w kwocie ni niższej niż 500 000 zł w terminie 30 dni zapowiadając skierowanie sprawy na drogę postępowania sądowego. (protokół oględzin, korespondencja przedprocesowa, projekt ugody, prywatna opinia biegłego M. W. k. 19 - 277)

Ze sporządzonej na zlecenie Sądu opinii biegłej sądowej R. Ż. (opinia k. 301 - 355) wynika, iż budynek mieszkalny jest wychylony od pionu 36 mm/m; jest to wychylenie trwałe, powodujące dużą uciążliwość w użytkowaniu. Wartość wychylenia przekracza wychylenie od pionu dla terenu III kategorii górniczej. Podobnemu wychyleniu uległ budynek gospodarczy nr (...). W trakcie oględzin ujawniono uszkodzenia w postaci spękania posadzek które mogą być naprawione. Ujawniono nadto odspojenie ściany murowanej od konstrukcji drewnianej budynku; szkoda ta powstała w wyniku błędu wykonawczego nie zaś z powodu działalności górniczej pozwanego.

Nieruchomość powódki jest o konstrukcji murowanej ze stropami drewnianymi i dachem o konstrukcji drewnianej. Budynek zaprojektowano i wykonano bez żadnych dodatkowych zabezpieczeń konstrukcyjnych na wstrząsy pochodzenia górniczego i deformacje ciągłe; nie jest on przystosowany pod względem bezpieczeństwa konstrukcji do przenoszenia obciążeń od szkód górniczych w czasie eksploatacji dokonanej i prognozowanej. Przy wystąpieniu wstrząsów górniczych w budynku powstaną nowe uszkodzenia elementów niekonstrukcyjnych i dekoracyjnych. Przekroczenie stanu granicznego nośności nastąpiło przy wychyleniu budynku o wartości około 12 mm/m, dalsze wychylenie spowodowane jest brakiem sztywności konstrukcji wynikającej z braku zabezpieczeń konstrukcyjnych na szkody górnicze. Skutkiem wychylenia oraz oddziaływań wstrząsów górniczych jest wyżej wspomniana utrata sztywności bryły budynku oraz towarzyszące temu spękania ścian i zarysowania tynków wewnętrznych

i zewnętrznych. Nadto ujawniono odspojenia tynków wewnętrznych od podłoża, spękania tynków sufitowych świadczące o naruszeniu podparcia stropów drewnianych na ścianach nośnych oraz spękania kominów murowanych.

Stopień zużycia technicznego zarówno budynku mieszkalnego jak i budynku gospodarczego nr (...) określono w dwóch wariantach: według stanu na datę powstania szkody tj. rok 2017 oraz na datę opiniowania. W pierwszym przypadku określono ją na 31%, w drugim na 35%. Z uwagi na trwałe wychylenie od pionu oraz utratę nośności konstrukcji budynek mieszkalny kwalifikuje się do jednorazowej rekompensaty o wartości równej wartości technicznej. Wykluczone jest jednocześnie zastosowanie odszkodowania za trwałe wychylenie budynku mieszkalnego od pionu. Poziomowanie posadzek na parterze i na piętrze budynku mieszkalnego wymaga ich podniesienia o 30 cm; w konsekwencji wysokość kondygnacji zmniejszy się o 35 cm do 215 cm przy wymaganych odpowiednimi przepisami 250 cm (rozporządzenie z 5 lipca 2013 roku w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie). Prostowanie posadzek oznaczałoby również dociążanie stropów drewnianych już teraz zużytych w około 60% i wymagających remontu lub wymiany. Z tego względu niecelowa jest naprawa przez poziomowanie podłóg i posadzki. Odnośnie rektyfikacji biegle wskazała, iż konstrukcja budynku uległa uszkodzeniu w czasie odkształcania terenu górniczego. Po rektyfikacji uszkodzenie to nie zniknie; bryła budynku nie odzyska sztywności. Na budynek w przyszłości nadal będzie oddziaływać poziome odkształcenie terenu przejmowane przez fundamenty budynku (nie zabezpieczone konstrukcyjnie). Skutkiem tego po rektyfikacji budynek będzie w dalszym ciągu pękał i odkształcał się. Z tego względu rektyfikacja budynku mieszkalnego nie jest właściwym sposobem naprawienia występujących w nim szkód górniczych albowiem nie spowoduje usunięcia uszkodzenia konstrukcji budynku. Koszty rektyfikacji określono na - przy przyjęciu założeń co do określonego zakresu prac rektyfikacyjnych, robót przygotowawczych wewnętrznych i zewnętrznych, robót budowlanych po rektyfikacji – 455 693,09 zł netto tj. 492148,54 zł brutto.

Wartość odtworzeniowa budynku mieszkalnego wynosi 506065,04 zł zaś jego wartość techniczna na dzień powstania szkody wynosi z uwzględnieniem kosztów obsługi technicznej w wysokości 5% wartości odtworzeniowej wynosi 464 060,16 zł netto (504980,46 zł brutto) z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego materiałów oraz 374488,10 zł netto (408242,64 zł) z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego całości nakładów. Na moment opiniowania wartości te wynoszą netto odpowiednio 455275,24 zł (495600,75 zł brutto) oraz 354245,53 zł (386380,66 zł brutto).

Budynek gospodarczy nr (...) ma zachowaną sztywność bryły; po naprawieniu uszkodzeń (spękań posadzek) będzie się nadawał do dalszego użytkowania. Stopień zużycia technicznego budynku gospodarczego określono na 28% według stanu na rok 2017 oraz na 33% wg stanu na rok 2020. Wartość robót naprawczych określono na 7100,87 zł netto tj. 8734,07 zł brutto. Wartość odtworzeniowa budynku gospodarczego 110374,10 zł. Wartość techniczna budynku gospodarczego na 2017 rok wynosi z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego materiałów 102291,50 netto (119030,53 zł brutto) zaś z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego całości nakładów 84988,06 zł netto (97747,30 zł). Odszkodowanie za trwałe wychylenie budynku wynosi 38% tej wartości czyli odpowiednio netto 38870,77 (47811,05 zł brutto) lub 32295,46 zł (39723,42 zł brutto). Oznacza to, iż wartość szkody na rok 2017 wynosi odpowiednio 45971,64 zł bądź 39396,33 zł netto (56545,08 zł lub 48457,45 zł brutto). Na moment opiniowania wartość techniczna wynosi odpowiednio 99862,70 zł lub 79469,36 zł netto (122831,14 zł lub 97747,31 zł brutto); odszkodowanie za trwałe wychylenie budynku 37947,83 zł lub 30198,36 zł netto (46675,83 zł lub 37143,98 zł brutto) zaś wartość szkody 45048,70 zł bądź 37299,23 zł netto (55409,86 zł lub 45878,01 zł brutto).

Łączna wartość techniczna budynku mieszkalnego oraz gospodarczego nr 2 na rok 2017 wynosi 510031,80 zł netto z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego materiałów oraz 413884,43 zł z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego całości nakładów (brutto odpowiednio 561525,54 zł lub 456700,09 zł brutto). Według stanu na moment opiniowania wartości te wynoszą netto odpowiednio 500423,94 zł lub 391544,76 zł (551010,60 zł lub 432258,67 zł brutto). Całkowitemu zużyciu technicznemu przed wystąpieniem szkody uległy budynek gospodarczy nr (...) oraz ogrodzenia.

Powyższe ustalenia faktyczne poczyniono na podstawie dokumentów wyraźnie wymienionych które podlegały zaliczeniu w poczet materiału dowodowego na zasadzie art. 243² Kodeksu postępowania cywilnego. Żaden z

dokumentów nie został skutecznie zakwestionowany pod względem swojej prawdziwości oraz autentyczności. Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miała opinia biegłej z zakresu budownictwa R. Ż.. W ocenie Sądu opinia została sporządzona przez osobę dysponującą specjalistyczną wiedzą z wykorzystaniem tej wiedzy. W sposób wyczerpujący odpowiadała ona na postawione przez Sąd pytania, jej treść była spójna, logiczna, płynące z niej wnioski wzajemnie się potwierdzały oraz uzupełniały.

Biegła Ż. na żądanie obu stron wyjaśniała opinię ustnie na rozprawie podtrzymując ją w całości. Zdaniem Sądu w sposób przekonujący wyjaśniła dlaczego w chwili sporządzania opinii korzystała z cenników z poprzedniego kwartału, w szczególności stawek za roboczogodziny (korzystała z cenników najnowszych, nowszych na rynku nie było – nie funkcjonowały w obiegu wydawniczym). Przekonująco uzasadniła sporządzenie opinii w dwóch wariantach czasowych: na czas wystąpienia szkody oraz na czas opiniowania oraz w podwariantach rzeczowych: z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego materiałów oraz z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego całości nakładów wskazując w pierwszym przypadku na brak sprzeczności albowiem odtwarzanie budynku będzie następowało po cenach aktualnych zaś w drugim przypadku tłumacząc to przewidywanym sporem pomiędzy stronami (takie miały miejsce w innych sprawach) odnośnie wyników opinii i chęcią zaoszczędzenia czasu zwłaszcza, iż z upływem czasu zużycie budynku wzrasta a co za tym idzie jego wartość techniczna maleje. Wyjaśnione również zostało odstąpienie od oszacowania wartości odszkodowania związanego z faktem wychylenia budynku pomimo istnienia tego wychylenia w znacznym stopniu (jest to związane ze złym stanem technicznym budynku mieszkalnego w szczególności z przekroczeniem przez niego stanu granicznego nośności – w przeciwieństwie do budynku gospodarczego, który nośność zachował i odnośnie którego takie odszkodowanie wyliczono), odstąpienie od uwzględnienia stopnia zużycia technicznego dotyczącego robocizny (biegła opierała się na stanowisku rzeczownika finansowego; nadto stwierdziła, iż zużycie robocizny byłoby dla powódki jako poszkodowanej krzywdzące), nieuwzględnienie innych czynników poza zużyciem materiałów (brak związku). Z powyższych względów Sąd ostatecznie przyjął wnioski z tych opinii jako podstawę rozstrzygnięcia.

Ostatecznie sformułowane roszczenie powódki zasługiwały na uwzględnienie co do całości żądanej kwoty głównej. Strona pozwana ostatecznie nie kwestionowała swojej odpowiedzialności co do zasady tj. ostatecznie przyznała, iż w obszarze nieruchomości powodów była prowadzona działalność górnicza. Sporna była natomiast wysokość należnego odszkodowania. Z uwagi na datę ujawnienia się szkód (nie kwestionowany przez nikogo rok 2017) do ich naprawy stosuje się przepisy Prawa geologicznego i górniczego z 2011 roku. Zgodnie z art. 145 tej ustawy jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do naprawiania szkód, o których mowa w art. 144 ust. 1 i 2 (spowodowane ruchem zakładu górniczego), stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Strona pozwana odpowiada zatem na zasadzie ryzyka (art. 435 kc w zw. z art. 145 prgg z 2011 roku) tj. niezależnie od winy oraz za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła (art. 361 par. 1 kc w zw. z art. 145 prgg). W myśl art. 363 par. 1 K.c. naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu.

W sprawie bezspornym było, iż co do zasady zachodzą przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego – na nieruchomości powodów są szkody i w zakresie ostatecznie objętym pozwem (nie kwestionowano twierdzeń biegłej o pozagórnicznym charakterze odspojenia ściany murowanej od drewnianej konstrukcji budynku) są one spowodowane działalnością górniczną pozwanego. Nie było ostatecznie spornym, iż ruch zakładu górniczego spowodował główną szkodę jaką jest wychylenie budynku od pionu.

Strona powodowa ostatecznie domagała się zasądzenia kwoty 561 525,54 zł ze wskazanymi szczegółowo odsetkami. Roszczenie zostało sprecyzowane na podstawie opinii biegłej z zakresu budownictwa którą Sąd uznał za mogącą stanowić podstawę rozstrzygnięcia z przyczyn wskazanych wyżej. Ostatecznie żądana kwota stanowi sumę wartości technicznej brutto budynku mieszkalnego według stanu na moment powstania szkody z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego materiałów (504980, 46 zł) oraz wartość szkody dla budynku gospodarczego 56545,08 zł na którą z kolei składa się wartość robót naprawczych brutto 8734,03 zł oraz odszkodowanie za

trwale wychylenie liczone według stanu na dzień powstania szkody z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego materiałów 47811,05 zł. Sąd był zatem związany wyborem przez powodów dochodzonego roszczenia; rozpoznając sprawę mógł się poruszać w granicach sporu określonych przez stronę powodową.

Sąd podziela konieczność zasądzenia żądanej przez powódkę kwoty tytułem odszkodowania. Nie można tracić z pola widzenia, iż zgodnie z polskim prawem górniczym przedsiębiorca górniczy prowadzący swoją działalność legalnie może w świetle prawa dokonać zniszczenia (uszkodzenia) cudzych składników majątkowych; potencjalnie poszkodowani nie dysponują w tym zakresie roszczeniem negatoryjnym tj. żądaniem zaniechania naruszeń własności. Rozwiązanie takie ma na celu zagwarantowanie stabilne i spokojne prowadzenie działalności górniczej jednakże z drugiej strony względy sprawiedliwości nakazują naprawianie szkód pochodzenia górniczego jak najszybciej zwłaszcza, iż wysokość szkody opiewa przeważnie na wielkie kwoty pieniężne którymi poszkodowani najczęściej nie dysponują. Wskazać należy, iż budynek mieszkalny powódki został za sprawą ruchu górniczego pozwanego zniszczony na tyle, iż nie powinna już w nim mieszkać. Stąd też wysokość szkody należy szacować z chwili jej powstania. Nie przekonało Sądu twierdzenie strony pozwanej, iż właściwym roszczeniem będzie wartość techniczna na dzień opiniowania tj. z daty o około trzy lata późniejszej oraz z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego całości nakładów. Przyjęcie tego wariantu oznaczałoby wzięcie pod uwagę większego stopnia zużycia budynku a co za tym idzie niższej jego wartości technicznej. Jest to rozwiązanie dla powódki z zasady niekorzystne; jego przyjęcie byłoby w ocenie Sądu dla powódki niesprawiedliwe albowiem powódka w żadnym zakresie nie przyczyniła się do powstania szkody. Z uwagi na powiązany z upływem czasu wzrost stopnia naturalnego zużycia przyjęcie wariantu wyliczającego wysokość szkody na najpóźniejszy możliwy dzień (najpóźniej teoretycznie w chwili zamykania rozprawy) powodowałoby u powódki niesłuszny uszczerbek majątkowy i groziłoby zasądzeniem roszczenia które nie naprawiałoby szkody w całości. Z tych też względów oddalono wniosek o dopuszczenie oraz przeprowadzenie dowodu z opinii uzupełniającej: aktualizacja wyliczeń była niemożliwa do przeprowadzenia w toku posiedzenia; biegła wskazywała, iż stawki oraz ceny w budownictwie nieustannie się zmieniają na tyle dynamicznie; iż zlecenie uaktualnienia opinii powodowałoby niepotrzebne przedłużenie postępowania oraz generowałoby zbędne jego koszty. Należało założyć, iż wnioski z takiej opinii powodowałyby zmianę żądania do której to zmiany pozwany musiałby się odnieść co jeszcze bardziej wydłużałoby postępowanie; nadto zachodziło niebezpieczeństwo, iż opinia ta w chwili roztrząsania jej wyników przed sądem orzekającym byłaby już zdezaktualizowana.

Z uwagi na stwierdzone w wyniku ruchu górniczego pozwanego wychylenie budynku należało zasądzić od pozwanego na rzecz strony powodowej odszkodowanie w wysokości wyżej wskazanej, jednakże z odsetkami od innej daty aniżeli żądanej przez stronę powodową. W ocenie Sądu należało zasądzić ją od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu opinii biegłej tj. od dnia 20 marca 2021 roku (zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach – V ACa 361/18). W ocenie Sądu dopiero od tej daty pozwany znał całkowitą wysokość wyrządzonej przez siebie powódce szkody i dopiero od tej daty należało uznać go za podmiot będący wobec powódki w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia. W pozostałym zakresie powództwo oddalono (co do odsetek) jako niezasadne.

Koszty procesu zasądzono na zasadzie art. 98 kpc w całości wobec ostatecznego wyniku sprawy tj. przegranej pozwanego (par. 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie). Nieuiszczone koszty sądowe nakazano pobrać od pozwanego na zasadzie art. 113 ust. 1 uoksc w zw. z art. 98 kpc. Na koszty te składają się opłata od ostatecznie zasądzonego roszczenia od uiszczenia której powodowie byli z mocy ustawy zwolnieni 28077 zł oraz wynagrodzenie biegłej przyznane postanowieniem z dnia 26 lutego 2021 roku oraz wypłacone przez Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Gliwicach 5968,13 zł; łącznie 34045,13 zł.

SSO Tadeusz Trojanowski